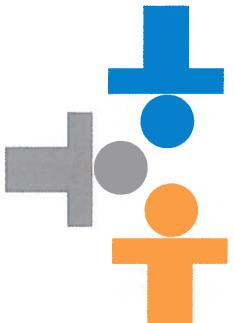
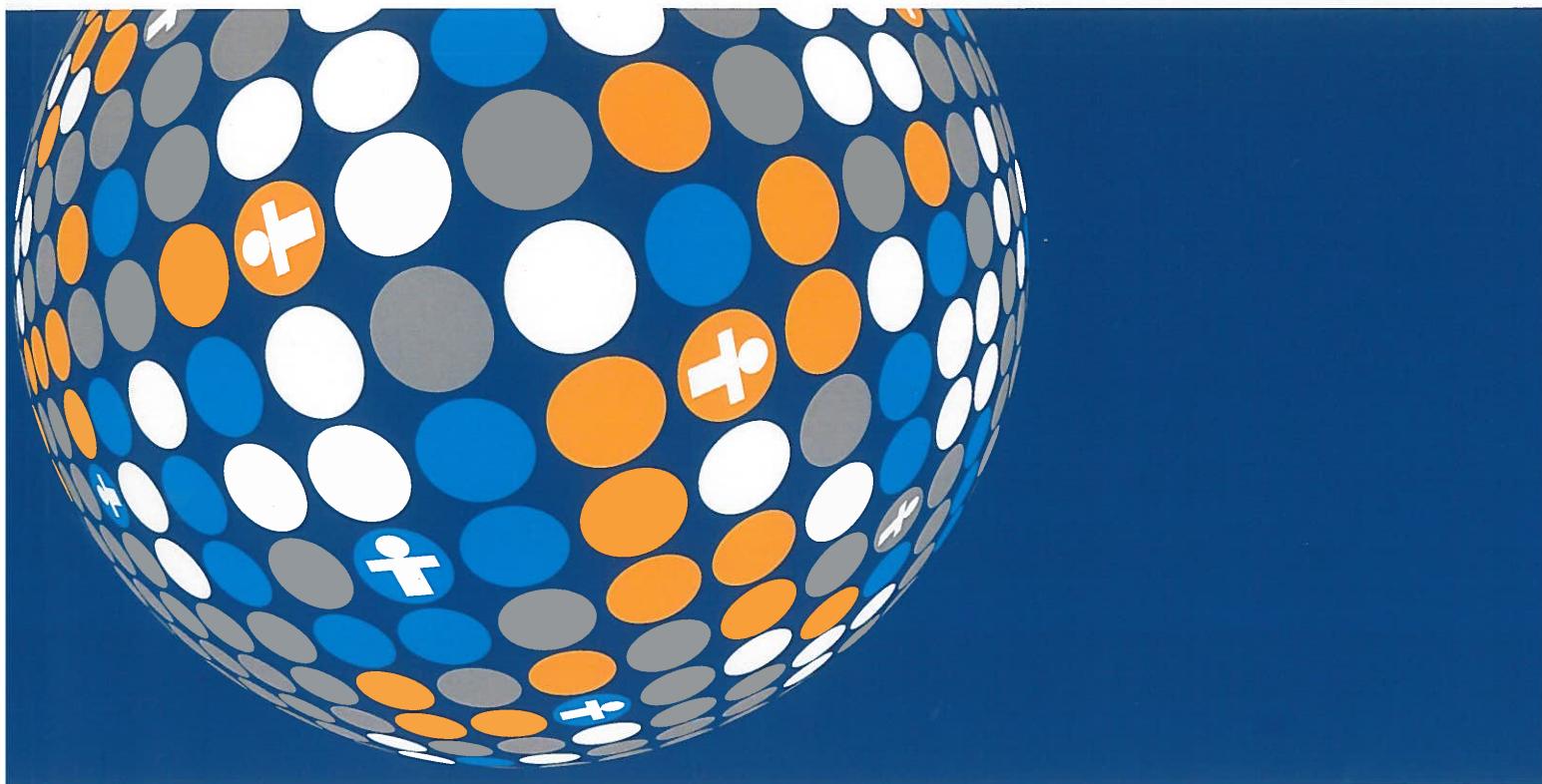

soubor příspěvků vydaných při příležitosti 17. sociální konference

**Litomyšl
Sociální konference
2023**

17.
ROČNÍK

Prof. MUDr. Cyril Höschl,
Národní ústav duševního zdraví Klecany
Lidé jako olivy: vydáváme ze sebe to nejlepší pod tlakem?

Přednáška přinese pokus o objasnění role technik vyrovnávání s náročnými životními situacemi, přeskakové aktivity (Troisi 2002) a teorie hendikepu (Zahavi 1975) v umělecké a vědecké tvorbě těžce nemocných, trpících a stresovaných jedinců, kteří za sebou navzdory tomu zanechali významná díla. Techniky vyrovnávání s náročnými životními situacemi jsou odvozeny buď od prosté agrese nebo od úniku.

Do první skupiny patří aktivní změna poměrů, boj o moc, o zdroje, o teritorium. Patří sem i podezřívavost (paranoidita), kompenzace (hendikep v jedné oblasti přebíjíme vyniknutím v jiné), sublimace (zavrženihodná pudová hnutí jsou zcela proměněna v ušlechtilé poslání), racionalizace, kdy společensky odsouzeníhodné chování je vysvětlováno společensky oceňovanou motivací (pije „na krvinky“, omluva učiteli „do školy jsem nešel proto, abych Vás nenakazil rýmou“) aj.

Do druhé skupiny patří útek, popření („mne se smrt netýká, přestože ležím na JIPu, přístroje alarmují personál a souzené právě nepřežil srdeční masáz“), opouzdření afektu, který tak nezasáhne ostatní oblasti psychiky, přenesení afektu (neděsí mne můj infarkt, ale vztekám se, že je polévka málo slaná nebo že hučí větrák) a mnoho dalších.

Přeskaková aktivita řeší střet protichůdných motivací ve vypjatých situacích a projevuje se většinou v oblasti sebepéče a čištění.

Teorie handicapu ukazuje, že tělesné i duševní postižení může v některých situacích sloužit jako atraktor a dotyčného jedince v nich zvýhodňovat. Uvedené bude demonstrováno na příkladech slavných skladatelů, básníků a malířů.

Literatura:

- Troisi A (2002). Displacement activities as a behavioral measure of stress in non-human primates and human subjects. *Stress*, 5: 47–54
- Zahavi A (1975). „Mate selection—A selection for a handicap“. *Journal of Theoretical Biology*. Elsevier BV. 53 (1): 205–214.